

Motion till riksdagen 2012/13: MJ281

av **Annika Lillemets m.fl. (MP)**

Utsläppstak med medborgarutdelning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta utreda hur ett system med utsläppstak för koldioxid och medborgarutdelning skulle kunna utformas i Sverige.

Bakgrund

Klimatförändringarna är en global ödesfråga. Det är också de ökande ekonomiska och sociala klyftorna, globalt och nationellt. Att finna verk samma åtgärder för att minska klimatpåverkan, som är socialt och ekonomiskt hållbara, är en svår utmaning.

De amerikanska senatorerna Maria Cantwell (demokrat) och Susan Collins (republikan) har tagit sig an utmaningen, genom att formulera ett konkret förslag på ett system för att minska koldioxidutsläppen på ett sätt som bidrar till ökad social och ekonomisk rättvisa. Deras gemensamma Carbon Limits and Energy for America's Renewal (CLEAR) Act från 2009, fick visserligen inte stöd av en majoritet i den amerikanska senaten, men dess grundidéer förtjänar fortsatt stor uppmärksamhet.

Cantwells och Collins förslag går i stora drag ut på att ett tak (cap) för utsläpp av kol från fossilbränslen sätts på nationell nivå. Nivån på taket sänks gradvis över åren, med hänsyn till ekonomin, så att målen för utsläppsminskningar nås successivt. Utsläppsrätter auktioneras ut till producenter och importörer av fossilbränsle. Endast "certifierade" aktörer får delta i auktionerna. På så vis undviks spekulation. 75 procent av intäkterna från utsläppsrätterna går direkt tillbaka till konsumenterna. De delas lika mellan alla som bor i USA. En utdelning (dividend) betalas ut varje månad. Enligt det siffer satta förslag som lades fram i senaten, skulle det innebära att 80 procent av de amerikanska hushållen inte skulle få ökade kostnader. Endast den femtedel

Fel! Okänt namn på

som har allra högst inkomster skulle få något ökade kostnader. En studie gjord av forskare vid University of Massachusetts, kommer fram till att majoriteten av hushållen skulle få en ökad realinkomst, med hänsyn taget till effekterna av både högre bränslepriser och utdelning. Systemet är progressivt. Energisparande uppmuntras genom att bränslepriserna stiger, men kostnaderna fördelas efter ekonomisk bärkraft.

25 procent av intäkterna från auktionerna föreslås gå in i en fond, Clean Energy Reinvestment Trust Fund, och användas för klimatomställningsåtgärder som investeringar i förnybar energi.

System för utsläppshandel är ofta komplicerade och ineffektiva. Cap-and-dividend-systemet, däremot, är enkelt och transparent uppbyggt. Det är lätt att förstå hur det fungerar.

Att priserna för fossilbränsle stiger är ofrånkomligt både av klimatskäl och för att tillgångarna är ändliga. Det är därför viktigt att kostnaden fördelas rättvist. Ett system som cap-and-dividend är en vinna-vinna-lösning som kan minska såväl koldioxidutsläpp som ekonomisk ojämlikhet. Det bygger på tanken att alla har födslorätt till våra gemensamma tillgångar, eller allmänningar. Det handlar om naturresurser men också om sådant som kulturarv. Det vi fått i arv ska vi vårda och lämna efter oss i minst lika gott skick som vi fick det. Den som utnyttjar våra gemensamma resurser ska betala för sig. Alla har lika rätt till den avkastning allmänningarna ger.

Att sätta ett tak på hur mycket koldioxid som får släppas ut i vår gemensamma atmosfär, och ta betalt för rätten att släppa ut, är ett sätt att ansvarsfullt förvalta en av våra viktigaste gemensamma livsviktiga allmänningar.

Fördelning (predistribution) istället för omfördelning (redistribution), som Cantwells och Collins system innebär, bygger på en helt annan människosyn. Det ger ökad värdighet för människor som får ökad makt över sina liv.

Såväl Sveriges klimatpåverkan som de ekonomiska och sociala klyftorna behöver minskas. Vi föreslår därför att regeringen låter utreda hur ett system med utsläppstak för koldioxid och medborgarutdelning, i linje med ovan nämnda amerikanska förslag, skulle kunna utformas i Sverige. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna som sin mening.

Stockholm den 1 oktober 2012

Annika Lillemets (MP)

Valter Mutz (MP)

Stina Bergström (MP)